

**MINISTERUL EDUCAȚIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA**

Agenția de Asigurare a Calității

Numele: _____
Prenumele: _____
Patronimicul: _____
Instituția de învățământ:

Localitatea:

Raionul / Municipiul:

УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА

**ІСПИТ ЗА ГІМНАЗИЧНИЙ КУРС
ДОДАТКОВА / ПОВТОРНА СЕСІЯ**

03 липня 2015 року
Час виконання – 120 хвилин.

Необхідні матеріали: *ручка з синьою пастою.*

Пам'ятка для кандидата:

- Уважно прочитай кожне завдання.
- Необхідно виконати кожне завдання.

Бажаємо успіху!

Прізвище, ім'я перевіряючого _____ Кількість балів : _____

Частина I

Прочитайте уважно текст і виконайте завдання до нього.

Прославлений у народній українській думі гетьман козацький Самійло Кішка народився на світ у місті Каневі біля року 1530-го, себто у перші часи існування козаччини, коли пригноблена татарами Україна тільки починала підводити свою скривавлену голову і набувати сили на боротьбу з дикими хижаками. Дитячі роки життя Самійла Кішки минали у обставинах повсякчасної небезпеки од татарських наскоків.

Поки Самійло Кішка дійшов парубоцьких літ та почав козакувати, козацтво набуло вже чималої сили, і, щоб зручніше стежити за рухами татарських ушкалів, найбільше жваві і завзяті з козаків, згуртувавшись у чималу громаду, впливли Дніпром за пороги і стали табором на одному з островів Великого Лугу. Поробивши там собі курені, козаки обкопали їх окопами, обгородили засіками і прозвали той свій кіш чи городок Січчю; згодом же, щоб одзначити себе од тих товаришів, що мали на Україні оселі й сім'ї, почали звати себе «козаками запорозькими» або «запорожцями».

Коли Самійлові було біля двадцяти років, а саме року 1550, на чолі запорозьких козаків став князь Дмитро Вишневецький. Маючи великий войовничий хист та завзяту вдачу, Вишневецький за чотирнадцятирічну добу свого гетьманування зміцнив козаччину і одважними походами на татарські городи Аслам та Очаків одсунув татарські кочевийща далі од Дніпра на схід та захід. Ще року 1552-го він скликав на Запорожжя багато козаків з України і разом з ними та запорожцями почав будувати на острові Хортиці великі кріпості й замчища, маючи на думці зробити той острів міцним захистом проти бусурманів.

Історія не дає нам відомостів про те, у яких саме походах князя Вишневецького брав участь Самійло Кішка, та треба гадати, що у всіх походах він бував і у всіх боях бився, бо зажив собі між козаками такої слави і пошани, що скоро після смерті князя Вишневецького запорожці обрали його кошовим атаманом, а далі й гетьманом.

З метою визволення братів-невольників і з надією на турецькі скарби Кішка, ставши гетьманом, взявся до будування морських човнів, або чайок, котрими однаково було зручно плавати і по неглибоких річках, і по глибокому бурхливому морю.

На таких-то чайках наприкінці шостого десятиріччя XVI віку і розпочали запорожці під приводом гетьмана Самійла Кішки свої перші морські походи. Історія знову не зберегла нам відомостів про те, куди саме водив запорожців чайками Самійло Кішка, проте з певністю можемо гадати, що перші походи запорожців були до найближчих багатих придунайських городів: Ізмаїла, Килії й Білгорода (Аккермана) та до кримського города Козлова. На тих городах Самійло Кішка помщався за турецький напад на Хортицю, визволяв з неволі земляків, що були продані татарами до тих городів, і привозив у Січ велику здобич, бо по турецьких городах у ті часи переховувалися великі скарби, награвовані турками мало не з усього світу.

Під час одного з таких походів біля року 1573-го Самійло Кішка з товаришами опинився в турецькій неволі. Як саме сталася та пригода, невідомо з історії, і ми можемо тільки догадуватись, як могла вона статись.

(За А.Кашенком)

№ завдання	Завдання	Оцінювання
1.	Визначте стиль поданого тексту. Обведіть кружечком букву, що позначає правильну відповідь. А. Художній Б. Публіцистичний В. Науковий Г. Офіційно – діловий Г. Розмовний	L 0 1

2.	<p>Дайте короткі відповіді на кожне запитання до тексту.</p> <p><i>А. Де народився Самійло Кішка?</i></p> <hr/> <hr/> <p><i>Б. Чому Дмитро Вишневецький будував на острові Хортиця «кріпості і замчища»?</i></p> <hr/> <hr/> <p><i>В. Чим прославився Самійло Кішка ?</i></p> <hr/> <hr/>	L 0 1 2 0 1 2 0 1 2
3.	<p>Доберіть до поданого тексту 2 варіанти заголовка.</p> <p>А) виражений одним словом;</p> <hr/> <p>Б) виражений словосполученням.</p> <hr/>	L 0 1 0 2
4.	<p>Поміркуйте, що означає вислів : мати на думці. Дайте відповідь, склавши 3 речення за поданим початком.</p> <p>1. <i>Мати на думці</i> _____</p> <hr/> <p>2. <i>Мати на думці</i> _____</p> <hr/> <p>3. <i>Мати на думці</i> _____</p> <hr/>	L 0 2 4 6 0 1 2 3
5.	<p>Замініть подане речення з прямою мовою на речення з непрямою мовою. Запишіть його .</p> <p><i>Легенда розповідає: «Землянок запорожці ніколи не замикали.».</i></p> <hr/> <hr/> <hr/>	L 0 1 2
6.	<p>До поданих слів доберіть синоніми з тексту.</p> <p>Гобто-_____</p> <p>Талант-_____</p> <p>Повага - _____</p>	L 0 1 2 3
7.	<p>Вставте у поданому уривку пропущені розділові знаки.</p> <p>Рухливий, завзятий козацький ватажок і гетьман Самійло Кішка одірваний од життя рідного краю і прикутий на галері до невольницької лави й гребки двадцять шість років не бачив нічого, опріч води й неба. Коли-не-коли може, галера</p>	

	<p>підпливала до Очакова або проїздила повз острів Тендру, і тоді Кішка знав що тут близько рідний Дніпро і Січ-мати та тільки важкі ланцюги що держали його біля лави, нагадували йому що він для України вже вмер.</p> <p>Так минали у неволі рік по року. На голові гетьмана замість оселедця тепер одросло довге, по самі плечі, волосся а на добре виголеному колись підборіддю одросла тепер борода до самого пояса. Нарешті й голова й борода посивіли а він все сидів на галері, прикутий до лави, надавлюючи своїми грудьми на велику гребку... І ніхто б уже з січового товариства не пізнав у сивобородому старцю свого жвавого гетьмана.</p> <p>– Ти хотів плавати по Чорному морю, – глузували з нього турки, – так плавай тепер досхочу.</p> <p>Та тільки яка не була тяжка турецька неволя і хоч яка вона була довга а не вбила у серці Самійла Кішки ні любові до рідного краю ні козацького завзяття й хисту... Він зробив, здавалося, неможливе зрятувався з неволі сам та ще й товаришів своїх визволив і привів на Україну.</p>	L 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9
8.	<p>З'ясуйте, яким членом речення є виділені слова. Обведіть кружечком букву, що позначає правильну відповідь.</p> <p>1. Кішка, ставши гетьманом, взявся до будування морських човнів, або чайок. а, б, в</p> <p>2. Поки Самійло Кішка дійшов парубоцьких літ та почав козакувати, козацтво набуло вже чималої сили. а, б, в</p> <p>3. Коли Самійлові було біля двадцяти років, на чолі запорозьких козаків став князь Дмитро Вишневецький а, б, в</p> <p>а) підмет; б) відокремлена обставина; в) обставина.</p>	L 0 1 2 3
9.	<p>Випишіть з тексту речення, що відповідає такій характеристиці: - <i>складне, складнопідрядне з підрядною означальною частиною.</i></p> <hr/> <hr/>	L 0 3
10.	<p>Напишіть твір-розповідь з елементами роздуму про долю відомих людей (8-10 речень).</p> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	L 0 1 2 0 1 2 0 1 2 3 0 1

Частина II

Прочитайте уважно текст і виконайте завдання до нього.

«Ай, Ляше Бутурлаче,
Брате старесенький!
Колись і ти був в такій неволі, як ми тепера,
Добро нам вчини,
Хоч нас, старшину, одімкни —
Хай би і ми у городі побували,
Панське весілля добре знали».
Каже Лях Бутурлак:
*«Ой, Кішко Самійлу, гетьмане запорозький,
Батьку козацький!
Добро ти вчини,
Віру християнську під нозі підтопчи.
Хрест на собі поламни!
А це будеш віру християнську під нозі
топтати
Будеш у нашого пана молодого за рідного
брата пробувати!»*
То скоро Кішка Самійло теє зачував,
Словами промовляв:
*«Ой, Ляше Бутурлаче,
Сотнику переяславський,
Недовірку християнський!
Бодай же ти того не діждав,
Щоб я віру християнську під нозі топтав!
Хоч буду до смерті біду да неволю
приймати,
А буду в землі козацькій голову християнську
покладати!
Ваша віра погана,
Земля проклята!
Скоро Лях Бутурлак теє зачуває,
Кішку Самійла у щоку затинає;
«Ой,— каже,— Кішко Самійлу, гетьмане
запорозький!
Будеш ти мене в вірі християнській укоряти,
Буду тебе паче всіх невольників доглядати,
Старії і новії кайдани направляти
Ланцюгами за поперек втроє буду тебе
брати!»*
То ті два турчини теє зачували,
До Алкана-паші прибували,
Словами промовляли:

*«Алкане-пашо,
Трапезонськеє князя!
Безпечно гуляй!
Доброго і вірного ключника маєш:
Кішку Самійла в щоку затинає,
В турецьку віру ввертає!»...*
То Кішка Самійло да угадав:
Ляха Бутурлака до ліжка вмісто дитяти спати
клав,
Сам вісімдесят чотири ключі з-під голів
виймав,
На п'яти чоловік по ключу давав,
Словами стиха промовляв:
*«Козаки -панове!
Добре майте,
Один другого одмикайте,
Кайдани із ніг, із рук не кидайте,
Полуночної години дожидайте!»*
Тоді козаки один другого одмикали,
Кайдани із рук, із ніг не кидали,
Полуночної години дожидали.
А Кішка Самійло чогось догадав,
За бідного невольника ланцюгами втроє себе
приняв,
Полуночної години дожидав.
Тоді Кішка Самійло полуночної години
дождав,
Сам між козаків устав
Кайдани із рук, із ніг у Чорнеє море пороняв;
У галеру вхожав,
Козаків побужає,
Саблі булатнії на вибір вибирає,
До козаків промовляє:
*«Ви, панове-молодці,
Кайданами не стучіте,
Ясини не вчиніте,
Нікотрого турчина в галері не
збудіте...»*
То козаки добре зачували,
Самі з себе кайдани скидали,
У Чорнеє море кидали,
Ні одного турчина не збудили.

1.	Поданий уривок з твору : а) «Думи мої» Т. Шевченка; б) «Дума про Самійла Кішку»; в) «Причинна» Т. Шевченка	L 0 2
2.	За жанром «Дума про Самійла Кішку» : а) трагедійно-бурлескна поема; б) п'єса ; в) історико-героїчна дума.	L 0 2
3.	Головний герой твору : а) Лях Бутурлак; б) Самійло Кішка; в) цар Турн .	L 0 2
4.	Співвіднесіть цитату з твору та героїв або хто з героїв сказав. Обведіть кружечком відповідну букву. 1. Добро нам вчини, Хоч нас, старшину, одімкни . А-Б А – Лях Бутурлак 2. Будеш у нашого пана молодого за рідного брата пробувати ... А-Б Б – Самійло Кішка	L 0 1
5.	Визначте ідею «Думи про Самійла Кішку». Обведіть кружечком відповідну букву. а) зображення перебування Самійла Кішки з козаками у турецькій неволі, їх звитязна боротьба з ворогом; б) возвеличення мужності, стійкості, віри у перемогу ; засудження зрадництва, підступності, прагнення до ситого життя.	L 0 2
6.	Доповніть характеристику героїв «Думи про Самійла Кішку». 1. Самійло Кішка — _____ герой, що не залишав надій _____ з ворожого полону. Він з презирством ставиться до _____. 2. Самійло Кішка - це _____ й _____ людина, _____ своєї Батьківщини. Уже багато років перебуваючи на турецькій галері, зазнаючи численних поневірянь, він не _____ сили духа та віри в краще <u>майбутнє</u> , _____ повернутися додому. 3. Кішці протиставляється _____ і _____ Лях Бутурлак. Дбаючи про своє життя й добробут, він _____ християнської віри та _____ на бік турків. Лях так добре _____, що навіть став ключником у Алканпаші.	L 0 1 2 0 1 2 0 1 2